

Modra in poštena odločitev

V eni najlepših kraških jam, ki je obe-
nem najstarejša turistična zanimivost te
vrste na svetu, saj so jo odprli za obisk že
leta 1821, so v soboto, 20. t.m., podelili tr-
žaškemu pisatelju Fulviu Tomizzi medna-
rodno nagrado VILENICA, ki jo je ustano-
vilo Društvo slovenskih pisateljev, da bi
opozorilo na izjemne umetniške dosežke v
poeziji, pripovedništvu, dramatik in ese-
jistik v srednjeevropskem kulturnem pro-
storu. Mednarodna nagrada, ki je torej še
ena nova pobuda z alpskojadranskega pod-
ročja, nosi ime po kraški jami Vilenici, ki
je le nekaj kilometrov od Lipice proti
Lokvi.

V okviru Mednarodne nagrade je Dru-
štvo slovenskih pisateljev priredilo pretek-
li teden vrsto manifestacij od nastopa Slo-
venskega stalnega gledališča s »Primorski-
mi zdrahami« do likovnih razstav, koncer-
tov in pesniškega večera, na katerem je 12
slovenskih pesnikov, med temi iz zamej-
stva Miroslav Košuta, prebralo izbor svoj-
jih novejših stvaritev. Na večeru, ki je bil
spet v jami Vilenica, je nastopil tudi na-
grajenec Fulvio Tomizza, ki je prebral od-
lomek iz nagrajenega romana »Mladoporo-
čnica iz ulice Rossetti«.

V utemeljitvi, ki jo je prebral tajnik
žirije, pesnik, esejist in prevajalec Veno
Taufer, je rečeno, da je Fulvio Tomizza
človek z meje. Svoje korenine ima v Istri,
kjer se je rodil leta 1935, deželi, ki je bila
zaradi etnične raznolikosti dolgo časa pri-
zorišče spora med sosednimi narodi in ljud-
mi. Ta spor, ki je dosegel vrh med drugo
svetovno vojno in po njej, je zaznamoval
Tomizzovo življenjsko usodo in njegovo
pisanje. Kot mnogi drugi je tudi Tomizza
moral zapustiti svojo ožjo domovino, vklju-
čil se je v italijansko kulturno ustvarjanje
in se uveljavil prav s pripovedovanjem o
ljudih, ki jih je val zgodovine iztrgal iz do-
mačega kraja in naplavljal na drug breg.
Tomizza je pričevalec te človeške tragedi-
je, obenem pa tudi glasnik novih, plemen-
itejših in plodnejših odnosov med ljud-
mi z različnim jezikom in kulturnim izro-
čilom, umetniški izpovedovalec upanj in
hotenj ljudi, ki živijo v skupnem prostoru.
V svojih delih je domačo zemljo in njene
ljudi zgnel v celoto, pri čemer ni loče-
val med »našimi« in onimi, ki niso. Iz te-
ga pisateljskega izvira so nastali romani
kot »Materada«, »Istrska trilogija«, »Mi-
riamino mesto«, »Boljše življenje«, »Hudo

nadaljevanje na 3. strani ■

Vračajo se »Koroški dnevi«

Koroški kulturni dnevi na Primorskem.
Pod tem naslovom si bomo v oktobru lah-
ko ogledali vrsto kvalitetnih in zanimivih
kulturnih predstav tako na Tržaškem in
Goriškem kot tudi v Benečiji. Koroške
kulturne dneve prireja Slovenska prosve-
ta v Trstu in Zveza slovenske katoliške
prosvete v Gorici. Koroške skupine pa bo-
do nastopile s celim nizom prireditev.

V četrtek, 11. in petek, 12. oktobra bo
na Goriškem nastopala igralska skupina
Katoliškega prosvetnega društva »Plani-
na« iz Sel z delom »Sovica oka« Svetlane
Makarovič, v režiji Milka Olipa. Gre za
lutkovno predstavo, ki je na Koroškem do-
segla zelo pohvalne ocene in lepa pri-
znanja.

Igralska skupina Slovenskega prosvet-
nega društva »Zarja« iz Železne Kaple bo
v petek, 12.10., nastopila z delom Viktorja
E. Frankla »Časovno vzporedje v Birken-
waldu«, režija Poldeja Zunderja, v gleda-
lišču »Prešeren« v Boljuncu. Gre za zani-
mivo delo, ki sega v čas zadnje svetovne
vojne. Podnaslov teksta bi lahko bil — ka-
ko psiholog doživlja taborišče smrti — ko
je sam zaradi nacističnega nasilja že izgu-
bil svoje najožje sorodnike. Gre torej za
nekakšno psihološko dramo, ki je med ko-
roško javnostjo bila deležna nadvse po-
hvalnih ocen.

V ponedeljek, 13. oktobra, naj bi na
rednem večeru v DSI bila na vrsti razsta-
va in literarno branje Gustava Januša, e-
nega najuglednejših koroških likovnikov in
pesnikov sodobne generacije, ki je pred
dvema letoma prejel slovito »Petrarcovo

nagrado«, lani pa je bil eden izmed Pre-
šernovih nagrajencev v Ljubljani.

Letošnji Koroški dnevi so tudi prilož-
nost za boljše poznanje med mladimi. V
soboto, 18. oktobra, bosta gosta tržaške
mladine Katoliška mladina in Koroška di-
jaška zveza. Srečanje bo pri Sv. Ivanu v
Trstu. Začelo se bo ob 18.30, poskrbljeno
pa bo za zabavo. S Korošci bo namreč pri-
šla v Trst tudi pop skupina »Do it«. V so-
boto in nedeljo naj bi tudi prišlo do sre-
čanja med političnimi delavci na Primor-
skem in Koroškem. V nedeljo, 19., bo v Ka-
toliškem domu v Gorici prireditev z naslo-
vom »Slovensko prosvetno društvo Jepa-
Baško jezero se predstavlja«. Istega dne
pa bo v Benečiji nastopal Trio Korotan in
Kvartet Kežar Slovenskega prosvetnega
društva »Danica« iz Št. Vida v Podjuni, ki
ju vodi Hanzi Kežar.

Gre torej za zanimiv in pester spored
Koroških kulturnih dnevor, ki bodo v ok-
tobru na Primorskem. Prepričani smo, da
bo tudi letošnja izvedba, podobno kot ona
pred dvema letoma, obrodila lepe uspehe
in obnovila sodelovanje in stike med tu ži-
večimi in koroškimi Slovenci.

—o—

Pred glavnim zborom Združenih naro-
dov je govoril tudi sovjetski zunanji mi-
nister Ševardnadze. Vsebina njegovih iz-
vajanj je bila silno ostra do govora ame-
riškega predsednika, šef sovjetske diplo-
macije pa ni zaprl vseh vrat in zato še ob-
staja upanje za vrhunsko srečanje med
obema velesilama.

Zaključilo se je Trubarjevo leto

Trubarjevo leto na Slovenskem je v
nedeljo, 21. t.m., doseglo svoj višek s slo-
vesnostjo na Raščici pri Velikih Laščah, v
rojstni vasi očeta slovenske književnosti.

Ob prisotnosti najvidnejših jugoslovans-
kih kulturnih in političnih osebnosti in
gostov iz zamejstva ter Tübingena in De-
rendingena so namreč s primerno sloves-
nostjo izročili javnosti v varstvo Trubarje-
vo rojstno hišo.

Na slovesnosti je govoril predsednik
predsedstva SFRJ Sinan Hasani, ki je med
drugim izrazil misel, da pomeni Trubar iz-
redno osebnost ne samo Slovencem, ampak
vsem Jugoslovancem, ki se ga zato v letoš-
njem letu, ob 400-letnici njegove smrti še
posebej spominjajo.

Slavnostni govornik na nedeljskem slav-
ju je bil akademik Josip Vidmar, ki je z

izbranimi besedami razčlenil lik in pomen
Trubarjeve osebnosti in njegovega dela.
Da je Trubar osebnost evropskega pome-
na, pa je izpričal poseg nemškega pastora
Dieterja Roserja iz Derendingena.

Ker je to bil praznik, ki je v prvi osebi
angažiral najprej prebivalce Raščice in
bližnje okolice, je v imenu krajevne skup-
nosti spregovoril Bogomir Samsa. Sloves-
nost pa je dosegla svoj višek ob izročitvi
ključev s strani predsednika Trubarjeve-
ga odbora Antona Vratuše predstavnikom
krajanov Raščice.

Več tisoč ljudi, ki se je zbralo na slo-
vesnosti v Raščici, si je po tem lahko ogle-
dalo rojstno hišo, v kateri so uredili spo-
minsko zbirko in mlin ter vodno žago, ki
sa ju ob tej priliki tudi popravili in teme-
ljito obnovili.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 28. septembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Mala čarovnica« (Ottfried Preussler - Katja Ogrin - Tanja Rebulja); RO; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 15.00 Slovenski zbori; 15.20 Na počitnice; 16.00 Sport, vmes lahka glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 29. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Glasbeni mozaik; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 »Cecilijanka 1985«; mešani zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice, Soški oktet iz Gorice in mešani zbor »Oton Zupančič« iz Standreža; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Lahkih nog naokrog; 14.30 Glasbene skice; 16.00 Zbornik: Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 30. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.55 Glasbeni mozaik; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Čas in prostor: Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Zbornik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Slovenka; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 1. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Telesna kultura in raziskovalna dejavnost; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - S potovanja po Afriki; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor »Frančišek Borgia Sedej« iz Števerjana; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 14.40 Mladinski pas: Glasbene skice; 16.00 Zbornik: Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 2. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Odgovori v barvah; 14.30 Mladinski pas; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 3. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Letošnje mednarodno zborovsko tekmovanje »Cesare Augusto Seghizzi« v Gorici; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik - Ne prezimo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 4. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Poti do branja; 14.30 Drugi program, vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Dramska vetrovnica: In memoriam Marinka Theuerschuh; 19.00 Radijski dnevnik.

Problemi se rešujejo

Pred dnevi se je sestalo v Palači Chigi v Rimu odposlanstvo južnotirolske stranke — ki ga je vodil predsednik Magnago — z ministrom za odnose z deželami Vizizijem in s podtajnikom v predsedstvu vlade Amatom. Po daljši razpravi so dosegli načelen sporazum glede rabe nemškega jezika v javni upravi in na sodiščih na območju bocenske pokrajine. Predsednik Magnago je izrazil zadovoljstvo, ker se bliža rešitev tega pomembnega vprašanja, vendar je opozoril, da mora sporazum še potrditi italijanska vlada. Magnago je dalje poudaril, da sta ostali še nerešeni vprašanji izvedbe načela etničnega sorazmerja v okviru državnih železnic na Južnem Tirolskem ter deželnega upravnega sodišča, ki še ni začelo delovati, čeprav že obstaja ustrezen zakon. V tej zvezi je Magnago dejal, da je njegova stranka pripravljena na delno spremembo ustreznih predpisov, kar naj omogoči imenovanje članov tega sodišča. Izven vsake razprave pa je pogoj, da mora osebje obvladati oba deželna jezika. Odposlanstvo Južnotirolske stranke se je zavzelo tudi za priznanje pravic ladinške narodnostne skupnosti, kar pomeni, da bo treba delno spremeniti statut avtonomne pokrajine. Po seji je pred-

sednika Južnotirolske ljudske stranke Magnago sprejel predsednik vlade Craxi.

—O—

PAPEŽ POJDE V AVSTRALIJO

Papež Janez Pavel II. se pripravlja na novo dolgo potovanje. Kot so objavili v Vatikanu, bo od 18. novembra do 1. decembra obiskal šest držav v Aziji in Oceaniji. Te države so Bangladeš, Singapur, Otočje Fidži, Nova Zelandija, Avstralija in Sejšelsko otočje. Najdlje se bo sveti oče zadržal v Avstraliji, kjer bo obiskal veliko mest, med temi Canberro, Brisbane, Sidney, Melbourne, Adelaide in Perth. Doslej je bil na območju Oceanije samo en papež, in sicer Pavel VI. ob koncu leta 1970.

Medtem se v Litvi ponavljajo želje, da bi papež obiskal to deželo, ki slavi 600-letnico pokristjanjenja. Večje število litovskih duhovnikov pritiska na domače škofo, naj bi povabili Janeza Pavla II. Papež je že pred dvema letoma želel obiskati Litvo, in to ob 500-letnici smrti svetnika svetega Kazimira. Sovjetske oblasti pa niso dale pristanka, vendar papež ni izgubil upanja in je že tedaj dejal, da veruje v možnost obiska.

KATOLIČANI IN POLITIKA

Papež Janez Pavel II. je v Vatikanu sprejel skupino belgijskih senatorjev in poslancev. V svojem govoru je naglasil, da se morajo kristjani, ki se bavijo s politiko, zavzemati za zaščito in pospeševanje človekovih pravic in človekovega dostojanstva. Narodno in mednarodno življenje mora nujno temeljiti, je nadaljeval papež, na človekovem dostojanstvu in na spoštovanju temeljnih, neodtujljivih človeških pravic. Gre zlasti za spoštovanje življenja, za možnost dostojnega življenja, za odpravo nasilja in diskriminacij, za zaščito družine, za vzgojo otrok v resnični človeški ljubezni ter za zaščito šibkih. Pri tem morajo sodelovati in nuditi svoj prispevek kristjani, ki se bavijo s politiko. Prisotnim parlamentarcem je na koncu dejal, kako imajo pravico in dolžnost, da se zavzemajo za spoštovanje moralnih vrednot pri oblikovanju zakonov.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA V STOCKHOLMU

Zastopniki 35 vzhodnoevropskih in zahodnoevropskih držav ter Amerike in Kanade so v nedeljo, 21. t.m., na konferenci v Stockholmu dosegli sporazum, ki obravnava svetovno razorožitev ter predvsem sredstva za preprečitev vojne po pomoti. Novico o sporazumu so potrdili tako glasniki Zahoda kot Vzhoda.

To je eden najvažnejših sporazumov med Vzhodom in Zahodom v sedanjem desetletju. Formalnosti za potrditev sporazuma so opravili v teh dneh na plenarni konferenci.

Sporazum določa, da je treba obvestiti druge države o premikih čet, če gre vsaj za 13.000 vojakov. Če pa gre za premike vsaj 17.000 vojakov, je treba povabiti na ogled tuje opazovalce. Predvideni so tudi nadzorni obiski drugih držav ter je menda treba določiti še število obiskov na leto.

Smrt fašističnega prefekta

Južnotirolski dnevnik Dolomiten je pred dnevi objavil daljši članek ob smrti bivšega fašističnega prefekta v Bocnu dr. Giuseppeja Mastromatteia, ki je umrl v Rimu v starosti 89 let. Južnotirolski dnevnik je poudaril, da je umrl eden najuglednejših in najvplivnejših fašističnih oblastnikov, ki je osebno sodeloval pri izvajanju italijanizacijskih načrtov na Južnem Tirolskem, saj je bil prefekt v Bocnu od leta 1933 do leta 1940. V tem obdobju — je napisal Dolomiten — so italijanske fašistične oblasti izvajale natančen načrt, katerega glavni cilj je bil uničenje južnotirolske etnične prisotnosti. V ta namen so oblasti prepovedale pouk nemškega jezika, preganjale tiste učitelje, ki so skrivaj učili

otroke materinščino, prepovedana je bila celo beseda Tirolska. Fašistični prefekt Mastromattei se je zavzemal tudi za dokončno rešitev južnotirolskega vprašanja, nadaljuje Dolomiten — ki sta si jo zamislila Mussolini in Hitler in ki je predvidevala izselitev Južnih Tirolcev v druge dežele.

Pravkar umrli prefekt je osebno vodil politiko opcij, ki bi se morala končati z izselitvijo velike večine Južnih Tirolcev v Nemčijo. Ta prefekt je tudi ustanovil industrijsko cono na območju Bocna, kar je omogočilo, da se je v to južnotirolsko mesto naselilo veliko število Italijanov iz drugih pokrajin, z namenom, da se poitalijanči bocenska pokrajina.

Mednarodni terorizem, Libanon in Francija

Francija je dalje v središču mednarodnih terorističnih napadov, čeprav je v preteklosti kazala zelo zmerno stališče do teroristov v prizadevanju za izpustitev francoskih talcev na Bližnjem vzhodu.

Libanonske revolucionarne oborožene sile — katere vodi neki Ibrahim Abdallah — so v zadnjem času v Franciji, zlasti v Parizu, zagrešile številne atentate, da bi francoske oblasti izpustile Abdallaha. Pri teh atentatih je bilo devet ljudi ubitih in 164 ranjenih.

Predsednik Libanona Gemayel je zaradi teh atentatov izrekel solidarnost Franciji. Poudaril je, da morajo francoski vojski ostati v Južnem Libanonu v okviru vojske Združenih narodov. Francoske oblasti zaradi atentatov iščejo devet Libanoncev, in sicer pet moških ter štiri ženske.

Franciji grozita poleg Abdallahove struje še dve drugi mohamedanski teroristični skupini. Prva skupina je Jihad, ki pridržuje tri francoske talce ter grozi, da jih bo ubila. Jihad uživa podporo iranskega diktatorskega režima Homeinija. Franciji grozi tudi iraška skrajnostna skupina Dawa, ki prav tako uživa podporo Irana ter hoče v Iraku zrušiti režim sedanjega predsednika Husseina. Francija je svoj čas izročila iraškim oblastem dva pripadnika te skupine, kar je sprožilo maščevalne napovedi teh teroristov.

Po drugi strani je Ljudska fronta za osvoboditev Palestine, ki je ena izmed frakcij palestinskih gverilcev, v Damasku objavila, da nima ničesar opraviti s terorističnimi atentati v Parizu ter z napadi na francoske vojake v vojski Združenih narodov v Južnem Libanonu.

Ekološka organizacija Greenpeace je obsodila terorizem ter je izrekla simpatijo Franciji proti terorističnim napadom. Istčasno pa ekološka organizacija spominja, da so tajni francoski agenti svojčas napadli neko njeno ladjo.

Reagan pred Združenimi narodi

Ameriški predsednik Reagan je imel svoj napovedani govor v palači Združenih narodov v New Yorku, ob odprtju 41. zasedanja svetovne organizacije. Ton Reaganovega nagovora je bil po presoji opazovalcev bolj optimističen, kot so pričakovali. To je bilo zlasti opazno v njegovih izjavah, da je v odnosih s Sovjetsko zvezo prišlo do določenih premikov in da je bil led prebit: Reagan je s tem mislil na pogajanja o nadzorstvu nad oborožitvijo. Ameriški predsednik je vsekakor dejal, da so odnosi med Washingtonom in Moskvo zdaj zasenčeni predvsem zaradi ameriškega časnika Daniloffa, o katerem je Reagan izrecno ponovil, da ni vohunil in da so ga bili Sovjeti aretirali na osnovi izmišljenih obtožb. To zadevo je treba razčistiti, če naj pride do novih korakov na poti sporazumevanja med velesilama, je v bistvu dejal Reagan, ki ni omenil možnosti vrhunškega srečanja z Gorbačovom, ni ga pa tudi izključil.

Ameriški predsednik je potrdil, da je pred kratkim dobil osebno poslanico sovjetskega voditelja Gorbačova in da jo zdaj pozorno proučuje. Ta poslanica je odgovor na pismo, ki ga je bil Reagan naslovil na Gorbačova meseca julija. V tej zvezi je Reagan navedel nekaj zanimivih novosti. Dejal je, da so Združene države pripravljene skleniti s Sovjetsko zvezo sporazum glede vesoljskega orožja, vendar pod pogojem, da se velesili še prej sporazumeta glede drastičnega zmanjšanja napadalnega jedrskega orožja. O morebitnem sporazumu glede vesoljske oborožitve navaja ameriški predsednik naslednje tri točke:

1. obe velesili se obvezeta, da bosta do leta 1991 izvajali na tem področju le raziskave in poskuse;

2. če bo po letu 1991 ena stran sklenila nameščati orožje za jedrsko obrambo, se bo morala z drugo stranjo tudi dogovoriti o odstranitvi napadalnih raket; rok za tak dogovor naj bi potekel po dveh letih;

3. če tega dogovora dve leti po letu 1991 ne bo, imata obe velesili proste roke za razmestitev lastnega vesoljskega ščita, morata pa šest mesecev prej o tem obvestiti sobesednika.

Reagan je znova poudaril, da si Amerika želi drastično skrčenje napadalnega strateškega orožja in gleda na jedrski ščit

zares z obrambnega vidika ter bi se Sovjeti morali prepričati, da se za tem ne skriva kak napadalen načrt. Šef Bele hiše je znova poudaril, da bi bilo treba poživiti poskuse za zблиžanje stališč na novih pogajanjih v Ženevi. Reagan je prepričan, da bi lahko letošnji poletni pogovori bili spodbudna osnova za začetek resnih pogajanj.

—o—

Modra odločitev...

■ nadaljevanje s 1. strani

prihaja s severa» in končno »Mladoporočenca iz ulice Rossetti«. V tem delu je Tomizza prekusil zgodovinsko snov, v kateri sta protagonista mlada slovenska Tržičana, in jo oblikoval v žlahtno pripoved, ki je polna življenjskih sokov, napetosti in izraznega čara. Obenem pa je dokazal, v kolikšni meri zna biti tolmač naše skupne zgodovinske in kulturne dediščine, ki jo zaznamujejo sožitje ljudi in oplajanje kulture, in kako prepričljivo se umetniško angažira pri iskanju tistih vrednot, brez katerih si ni moč zamisliti polnega življenja v razgibanem srednjeevropskem prostoru.

Nagrada Vilenica je Tomizzi izročil predsednik Društva slovenskih pisateljev Tone Partljič, nakar je Slovenski oktet zapel štiri pesmi, med temi Kosovelove »Bore«.

S. R.

Vatikan o Medjugorju

Te dni je spet veliko govora o Medjugorju, kjer se po zatrjevanju skupine mladih domačinov prikazuje Mati božja. V to verjame tudi čedalje več vernikov doma in po svetu, cerkvene oblasti pa so zelo previdne, saj se ne morejo prenačiti v tako delikatni zadevi, ki bi jo potem trajno obvezovala. V nedeljo, 21. t.m., se je v Veroni zbralo kakih deset tisoč italijanskih vernikov, ki verjamejo v prikazovanja in ki so v areni priredili velik molitveni shod. Glavni pobudnik tega shoda, profesor Gaetano Peretti, pripravlja podobno versko zborovanje tudi na trgu svetega Petra v Rimu, in sicer 8. decembra, na praznik Brezmadežne. Profesor je izjavil, da ga je pri tem opogumil papež osebno.

Iz Vatikana prihaja zdaj pojasnilo, ki naglašja, da sveti oče seveda ne more odsvetovati ali celo prepričati shodov, ki imajo za cilj molitev in kesanje, da pa tako stališče seveda še ne pomeni, da Vatikan s tem posredno ali neposredno priznava verodostojnost dogajanja v Medjugorju. Kongregacija za verski nauk znova naglašja, da gre za delikatne stvari, ki jih je treba zelo skrbno proučiti z vseh strani. V tem oziru so zadržani tudi jugoslovanski škofje, ki so prepovedali uradna romanja v Medjugorje.

—o—

Po 10 letih je Libija zapustila turinsko Fiat. Svoje delnice je odstopila družini Agnelli za tri milijarde dolarjev ali 4239 milijard lir. Gre za dogodek, ki ni pomemben samo v finančnem, temveč tudi političnem pogledu. Upravni svet družbe Fiat zapuščata oba libijska predstavnika.

Ob letošnjem beneškem filmskem festivalu

Dne 10. septembra se je z nevsakdanjimi polemikami o nagajencih končal 43. beneški filmski festival, ki se je odvijal od 30. avgusta v svojih (tesnih) prostorih na Lidu. Odločitve žirije, ki ji je predsedoval oče nouveau romana Alain Robbe-Grillet, so se zdele sporne skorajda vsem opazovalcem in kritikom. Le podelitev zlatega leva francoskemu režiserju Ericu Rohmerju (večnemu drugouvrščenemu), za film *Le rayon vert* (Zeleni žarek), je združila razburjene duhove. Odličen neuvrščen pa je ostal *'Round Midnight* (Okrog polnoči) Bernarda Taverniera.

Festivalska predvajanja so bila razporejena po sekcijah: uradna tekmovalna sekcija, retrospektiva, Venezia De Sica namenjena mladim italijanskim ustvarjalcem, oddelek posvečen izboru kritikov, sekcija televizijskega filma, svobodni

prostor avtorjev, izredna sekcija, pričevanja o filmu, filmi mladih. Sekcije pa niso bile med seboj jasno in smiselno razmejene. Take vrste nedoločenost ima verjetno svoj vzrok tudi v tem, da so filmi večkrat predstavljali slične ustvarjalne težnje. To se je kazalo v komorni mizansceni, ki je bila pogosto odrsko zasnovana, in posledičnem opuščanju za film značilnega realizma »en plein air«. Kar pa je tudi v skladu z zahtevami malega ekrana, ki zaradi svojih tehničnih značilnosti ljubi bližnje plane. Ne smemo seveda pozabiti na relativno cenenost tovrstnih postavitev. Spajanje filma, gledališča in televizije torej, ki je bilo vidno predvsem v francoskih filmih, npr. v odličnem Resnaisovem *Mélo* in Devillovi slogovni vaji *Le paltouquet*

dalje na 8. strani ■

ŠD SOKOL JE PROSLAVIL SVOJO 20-LETNICO

Športno društvo Sokol je gotovo eno najdejavnějšíh in najzaslužnejših športnih društev v našem zamejstvu. Preteklo nedeljo so s krajšo slovesnostjo sklenili niz športnih prireditev, s katerimi so proslavili 20-letnico svojega delovanja. V nedeljo je bila namreč na vrsti finalna tekma ženskega odbojarskega turnirja, ki je prinesla zmago Slogi.

Po turnirju je bila v prostorih društva »Igo Gruden« slovesnost, ki so se je udeležili številni predstavniki slovenskega zamejskega športnega, a tudi političnega in kulturnega življenja. Priložnostni govor na slovesnosti je imel predsednik Sokola Antek Terčon, ki je poudaril misel o povezavi med športnim društvom in kulturnim društvom Igo Gruden, ki deluje v vasi. Orisal je tudi dosedanje delovanje društva in nakazal možnosti za naprej. Ob njem pa sta spregovorila še devinsko-nabrežinski župan Bojan Brezigar in v imenu ZSSDI Jurij Kufersin.

ODPRTA MEJA PRI BOTAČU

Kot je že nekajletna navada, sta občini Sežana in Dolina tudi letos priredili zanimivo pobudo »odprte meje« pri Botaču. Ob prisotnosti obeh županov je v nedeljo, 21. t.m., velika množica Slovencev z obeh strani meje in Italijanov krenila na pot po »Stezi prijateljstva« od Škocjana do Botača. Izletniki so si najprej ogledali Škocjanske jame, nato pa šli na pot proti Beki, od tam pa se je lepa skupina spustila do Botača, kjer je bil krajši kulturni spored. Nastop »Mladinskega zbora Tomažič« je primerno zaključil to lepo, že tradicionalno pobudo.

ČLANSKI PRAZNIK

Navada je, da prirejajo hranilnice in posojilnice vsako leto praznik za svoje članke. Podobno kot lani, je openska hranilnica priredila tudi letos tak praznik na vrtu za stavbo v Narodni ulici, kjer bodo v kratkem začeli graditi nov sedež.

Praznika se je udeležilo več sto članov, ki so lahko sledili pestremu in zabavnemu sporedu, ki sta ga povezovala Livij Valenčič in Bruno Križman. Nastopili so godba na pihala s Proseka, pevski zbor openskega prosvetnega društva Tabor, gledališki igralec Anton Petje in ansambel Pomlad.

Člane je s priložnostnimi besedami nagovoril predsednik upravnega sveta Pavel Milič.

Najnovejše delo Celsa Macorja

Slovenska javnost — in tudi ali še predvsem zamejska — je resnici na ljubo šla preveč mimo, če ne naravnost obšla v svojem kulturnem zanimanju ime človeka (in seveda predvsem njegovo delo), ki je bil tu, vedno v središču, vendar dovolj in preveč tih, rekel bi preponižen, da bi lahko z eno samo kretnjo, tako ali drugačno, opozoril nase in se postavil v ospredje. Zato so prihajala na dnevni red in na stolpce tiska imena ljudi, ki bi jim po pomenu pritikalno gotovo nekoliko nižje ali manjše mesto, kakor pa ga v resnici zasluži italijanski ali bolje in točneje furlanski kulturni in literarni ustvarjalec Celso Macor (za marsikoga bo prav, če na ta priimek damo še naglas: Macòr). In vendar bi bili morali prisluhniti njegovi umetniški besedi že vsaj pred kakimi dvajsetimi leti, če se samo spomnim na čudovite opise dveh rek, Soče in Tera. To, kar je Macòr napisal o Soči kot končno neki reki miru, bi v odlomkih morala vsebovati vsaka domoznanska antologija, furlanska ali slovenska. Zdi se, da so mir, mirno sožitje, goreča ljubezen do domače zemlje, ustvarjalni dialog, razumevanje drug drugega, ljubezen do izročil narodov, ki živijo ob isti meji, bili tisti elementi, ki so postajali iz leta v leto nekakšna stalnica, refren, ki ga je Macòr na več načinov neprestano vpletal v svoje spise. In te svoje misli in želje je spreminjal v dejanja, ko je z neverjetno dobro voljo in sposobnostjo tkal to rahlo in tako občutljivo nitje med ljudmi, ki prebivamo na teh ozemljih. Niso bile samo reke, ki jih je kot žive osebnosti spremljal od izvira do izliva in pri tem zapel visoko pesem ljubezni vsem tistim, ki so ostali ob njihovih bregovih in skrbeli za zemljo in rod in za tradicije iz roda v rod, bila je tu še druga njegova ljubezen: zaverovanost v gorè, alpinizem, ki se mu predaja. Zato je lahko samó on pisal tako o Kugyju (njegov spis je izšel tudi v slovenskem prevodu v Goriških srečanjih 1966), zato sestavil tako zgodovino osvajanja Triglava, da je bila lahko marsikomu za zgled.

Toda vse to njegovo delo in še tehtni eseji v različnih deželnih revijah (Iniziativa Isontina, Studi Goriziani, itd.) so bili nekaka podrast, nekako grmičevje v njegovem literarnem snovanju. Kajti že posamezni opisi pokrajinskih lepot njegove ožje domovine, goriškega dela Furlanije (poleg že omenjenih še npr. L'uomo e la vigna, 1971), so kazali na to, da je Macòr literarni ustvarjalec, ki zna ali bo znal svojemu čustvu in misli dati tudi višjo obliko.

In kot prvo potrdilo tega smo našli v njegovi zbirki pesmi »Impià peraulis« (1980) v izdaji Società filologica friulana. Nekoliko nenavaden naslov za pesniško zbirko (ki bi ga po naše prevedli nekako z »Ukresati besede«), a dovolj

zgovoren, če nam hoče povedati, da pesniku ni šlo toliko za pisanje samo, kolikor zato, da bi pesmi »prižgal«, da bi (zanetili besede), da bi zagrabile bralca in ga postavile v samo središče problemov, ki se tičejo najprej njegove ožje domovine Furlanije, potem pa pokrajina, ki nanjo mejijo. Trinajst pesmi je pesnik zbral v zbirko, pesmi, ki so nastale v letih od 1976 do 1980, se pravi od potresa dalje, kakor je kasneje — kakor bomo videli — zbral trinajst proznih tekstov v naslednji knjigi.

Predvsem mora bralec te poezije priznati avtorju neverjetno identifikacijo s svojim ljudstvom. Eden od množice Furlanov je, kajti z njimi enako trpi, enako sočustvuje, enako misli, enako želi. In ta tipična prisotnost nečesa, kar lahko ves čas čutiš in slutiš med vrstami, predvsem pa seveda v napisanih vrstah; to, kar je njegovo in ni njegovo, ker je prejel v nekakšno podedovano last, ki jo samó še bogati in ureja, to je tista lepota časa, ki je minil, utonil v zgodovino, a živi pred nami in med nami tudi po zaslugi takih ustvarjalcev, kakršen je Macòr. Pesnik in pisatelj nam je ohranil vso poezijo nekdanjega kmečkega sveta Furlanije, vendar tiste, ki je slovenski zemlji najbližja in ki se pravzaprav z njo staplja. Zato čutimo ob branju marsikaterega verza takó, kakor bi čutili ob prenekanem slovenskem verz, ki opisuje naša Brda in naše Brice.

Lepota in presenetljiva podobnost furlanskega sveta in človeka, ki ga opisuje (tokrat v prozi) Macòr, prihaja še bolj do izraza v novi, pravkar izšli knjigi 13 (spet trinajst!) kratkih proz z naslovom »I vôi dal petaros« (1986). Tudi tu je časovni krog podoben prejšnji zbirki: vse co nastale od leta 1976 do letos, torej v zadnjem desetletju. Avtor jih je objavil deloma že v dnevnem tisku, deloma pa so tu prvič objavljene. Vsebinski svet se v ničemer ne razlikuje od tematike, kakršno je obravnaval v svojih poezijah. Tudi ta proza je pretežno liričnega značaja, čeprav ji moramo priznati tudi fabulativno sposobnost. V bistvu gre za opise vrste osebnosti iz domačega sveta. S posebno toplino zna pričarati mišljenje in ravnanje in čustvovanje starejših ljudi, takih, ki so se rodili proti koncu prejšnjega stoletja in katere je prva svetovna vojna zagrabila v svoj vrtinec in jih pognala ter razkro-

dalje na 6. strani ■

—O—

ŠKOFIJSKI PASTORALNI DNEVI V TRSTU

Tržaška Cerkev se v teh dneh pripravlja na pomembno srečanje. Že od 24. septembra, so v teku škofijski pastoralni dnevi, ki se bodo zaključili v nedeljo, 28. t.m., z mašo v cerkvi sv. Vincencija, ki jo bo daroval tržaški škof Bellomi.

Pastoralni dnevi so letos namenjeni zanimivi temi »Cerkev in teritorij«. V sredo je govoril p. Baione na temo »Celotno odrešenje kristjana«, isti pa bo govoril tudi danes, 25. t.m., na temo »Socialna prisotnost Cerkve«. Za petek in soboto je predvideno delo po skupinah, ki naj bi analizirale stanje po posameznih župnijah in vsej tržaški stvarnosti. Za nedeljsko popoldne bodo te skupine pripravile poročila o zaključkih, do katerih so prišli. Škofijske pastoralne dneve pa bo zaključil škof Bellomi, ki bo skušal narediti nekakšno sintezo opravljenega dela. Pravi konec srečanja pa bo pomenila že omenjena maša.

Seminar o denuklearizaciji Treh Benečij

V Kulturnem domu v Boljuncu se je v nedeljo, 21. t.m., zaključil zanimiv mednarodni seminar o denuklearizaciji Treh Benečij. Gre za eno številnih podobnih pobud, ki jih v zadnjem času predvsem predstavniki »zelenih« in drugih strank prirejajo na področju dežel Alpe-Jadran, da bi prišlo do splošne zavesti pri ljudeh in politikih, ki naj bi v najkrajšem času privedle do denuklearizacije in sploh demilitarizacije na področju dežel, ki obsegajo skupnost Alpe-Jadran.

V zvezi s seminarjem velja omeniti do-

kument, ki so ga ob njegovem zaključku izdali člani koroške skupine Kladio. V njem so »udeleženci seminarja o denuklearizaciji regij na območju dežel Alpe-Jadran« hoteli opozoriti na vlogo, ki jo lahko vršijo narodne manjšine pri ustvarjanju mirnega sožitja. »Zato udeleženci seminarja«, so zapisali v dokumentu, »podpiramo pobudo za javno dvojeverno šolo v Celovcu in pozivamo koroškega deželnega glavarja Wagnerja kot bodočega predsednika delovne skupnosti Alpe-Jadran, da se zavzame za njeno uresničitev«.

SPREMEMBI V DUŠNEM PASTIRSTVU

V goriki nadškofiji je v preteklih dneh prišlo do manjše zamenjave v dušnem pastirstvu. Po dolgoletnem uspešnem delovanju v Doberdolu je dosedanji župnik g. Anton Lazar prejel dekret za Števerjan, dosedanji župni upravitelj v Števerjanu g. Kodelja pa dekret za Doberdob.

V bistvu je torej prišlo do zamenjave. Verniki ene in druge vasi so se poslovili od svojih dušnih pastirjev, saj odhod oziroma prihod novega duhovnika v vas gotovo pomeni dogodek, ki ga je treba primerno poudariti. Obema duhovnikoma želimo, da bi na svojih novih mestih dosegla vse cilje, ki si jih bosta zastavila.

SPORAZUM GATT

V kraju Punta del Este v Urugvaju je 92 držav mednarodnega sporazuma o trgovini in tarifah ali GATT odobrilo resolucijo kot osnovo za nova pogajanja, ki se bodo pričela prihodnje leto v Ženevi ter bodo trajala tja do leta 1990.

Resolucija predvideva pogajanja o tujih naložbah, o zaščiti izumov ter o servisih in o kmetijstvu.

Večina ministrov, ki je bila navzoča v Punta del Este, je izjavila, da je zadovoljna z zaključkom pogajanj. Prvič so bili na delovnem sporedu servisi. Brazilski zastopnik je poudaril zadovoljstvo, da so se odposlanci industrijskih in zaostalih dežel pri pogajanjih znašli na enakopravni ravni.

Zanimiva gospodarska in kulturna pobuda o modi

Pod naslovom »Flash moda« si lahko občinstvo od jutri, 26. t.m., do nedelje, 29., ogleda na razstavišču pri ločniškem mostu v Gorici razstavo, ki prikazuje modne dosežke sedanjih krojačev, obenem pa tudi kreacije, ki so že del kulturne dediščine. Pobudo je pripravila posebna agencija Trgovinske zbornice, ki skrbi za podobne razstavljalne pobude, ob sodelovanju Deželne ustanove za razvoj obrtništva (ESA).

Obiskovalci si bodo torej lahko ogledali, kaj so v zadnjih mesecih pripravili modni ustvarjalci, goriški pokrajinski muzej pa je pripravil zanimivo razstavo, ki osvetljuje s svojimi eksponati obrtniško dejavnost v preteklosti na področju čevljarstva in krojaštva na Goriškem. K temu je treba dodati še razstavo starih oblačil, ki jih je prispevala priznana tržaška zbirateljica Maria Lieta Verchi.

Pobuda, o tem smo prepričani, bo gotovo imela lep uspeh. Škoda pa, da bo možen ogled samo v dneh od 26. do 29. sep-

tembra. Mogoče bi bilo primerno pomisliti za daljšo razstavljalno dobo, kajti eksponati gotovo zaslužijo širok krog obiskovalcev.

Gregorčičevo leto

Nadaljujejo se prireditve ob 80-letnici smrti Simona Gregorčiča. Tako je bila pred kratkim na Vrsnem prireditve, pri kateri so sodelovali pesniki z obeh strani meje. Svoje pesmi so brali Renato Quaglia iz Režije, Marko Kravos ter Aleksij Pregarc iz Trsta. Ciril Zlobec je na prireditvi razmišljal o Simonu Gregorčiču in o pomenu Gregorčičevega kulturnega leta.

Ta mesec bo izšla spominska mapa, v katero bo vključenih šest najbolj značilnih Gregorčičevih pesmi. Mapa bo dvojezična. Pesmi goriškega slavca je v italijanščino prevedel rojak s Proseka Franc Husu, znan prevajalec Prešerna, Cankarja in drugih slovenskih pesnikov. Konec tega meseca bo v počastitev Gregorčičevega kulturnega leta množični pohod na Krn, ki ga bodo združili s srečanjem preživelih borcev Gregorčičevih enot. Prvega oktobra bo v Tolminu zborovanje slovenskih zgodovinarjev. Višek praznovanj pa bo 23. novembra v Drežnici, kjer bo v tamkajšnji cerkvi krstna uprizoritev kantate, posvečene Simonu Gregorčiču z naslovom »Pusti peti mojega slavca«. Gre za Ipavčev skladbo, ki jo bo izvajal Simfonični orkester RTV Ljubljana s 300 pevci. Gregorčičevo kulturno leto se bo zaključilo s prireditvijo, ki bo v goriškem Kulturnem domu in bo potekala pod naslovom »Tu rod, tu dom je moj«.

Jesenski shod na Mirenskem Gradu

Tudi letos so na Mirenskem Gradu pri Gorici slovesno obhajali tradicionalni jesenski verski shod - Kvatrnico. Slovesnosti so se pričele že v soboto, 20. t.m. zvečer, ko je somaševanje vodil in pridigal župnik iz Šempetra Dušan Bratina, na koru pa so prepevali šempetrski pevci, v glavnem starejši pevski zbor, nekaj pesmi pa tudi skupina mladih ob spremljavi kitare.

V nedeljo dopoldne ob desetih je bila župnijska maša, ki jo je s somaševalcema vodil mirenski župnik Mirko Žakelj. V svojem govoru se je osredotočil na vprašanje pomembnosti ohranjanja verskih in narodnih izročil tudi v življenju današnjega kristjana. Na koru je prepeval domači mešani cerkveni pevski zbor, ki se je pred dnevi bil vrnil z uspelega potovanja oz.

gostovanja v Zahodni Nemčiji. Višek pa so letošnje slovesnosti dosegle popoldne, ko je bil na vrsti sklepni romarski shod. Somaševanje je vodil in govoril zbranim vernikom glavni in odgovorni urednik verskega tednika Družina dr. Drago Klemenčič. V svojem razmišljanju se je med drugim ustavil pri vprašanju miru, za katerega se morajo zanimati tudi kristjani, in to na osebni ter družbeni ravni.

Tudi popoldansko slovesnost je s svojim petjem olepšal domači cerkveni pevski zbor, na vrsto pa so prišle še številne ljudske pesmi, ki so jim zbrani verniki vneto pritegnili. Med romarji na letošnjo Kvatrnico smo kot vedno opazili tudi mnoge iz zamejstva, zlasti iz bližnje goriške pokrajine.

ŽENSKI CERKVENI PEVSKI ZBOR IZ RONK

priredi gostovanje dramske skupine iz Štandreža. Igrali bodo veseloigro

»BARILONOVA POROKA«

V soboto, 4. oktobra, ob 20. uri, pod cerkvijo sv. Štefana v Romjanu.

Vabljeni!

Koncertna sezona v Tržiču

Občinsko gledališče v Tržiču postaja vedno pomembnejše glasbeno središče v naši deželi. Letos pripravljajo že četrto koncertno sezono, ki se za letošnjo jesen obeta kot zanimiva in uspešna. Vsaj tako nam dokazuje koncert simfoničnega orkestra Radiotelevizije Ljubljana, ki je v torek, 23. t.m., nastopil pod vodstvom Antona Nanuta. Kot solist je nastopil violinist Mile Kosi. Orkester in solist sta nastopila z deli Bartoka, Stravinskega, Giulia Viozzija in Marija Kogojca.

Začela se je tako letošnja koncertna sezona, ki bo trajala do aprila. Že v oktobru pa bo občinstvo lahko deležno nekaj glas-

benih poslastic. V četrtek, 2. oktobra, bo v cerkvi Marcelliana nastopil sloviti organist Klemens Schnorr, ki bo izvajal Lisztova dela za orgle. V petek, 17. oktobra, bo spet gost Simfonični orkester Radiotelevizije Ljubljana, ki bo izvajal dela Berga in Mahlerja. Kot solista bosta ob tej priliki nastopila violinist Cristiano Rossi in sopranistka Helmut Wittek. V petek, 24. oktobra, pa bo pianist Alexander Lonquich izvajal Brahmsova klavirska dela.

Tudi za naslednje mesece so organizatorji že oblikovali spored, ki pa ga bomo skušali objaviti sproti, da bo primerno »svež«.

ALTISSIMO IN AFGANISTAN

Tajnik italijanske liberalne stranke Renato Altissimo je prvi zahodno-evropski politik, ki se mu je posrečilo obiskati Afganistan. V to državo je stopil ilegalno, saj je prekoračil pakistansko mejo s skupino protikomunističnih afganistanskih partizanov, ki se že sedem let borijo proti sovjetskim okupatorjem. Ob svojem povratku v Rim je na dobro obiskani tiskovni konferenci poudaril, da se javno mnenje na Zahodu odločno premalo zanima za dogajanje v Afganistanu. Toda v tej državi je položaj naravnost obupen. Po sovjetski zasedbi je bilo ubitih milijon in pol civilistov. Padlo je 150 tisoč afganistanskih gverilcev in 80 tisoč sovjetskih vojakov.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Sodobna slovenska literatura v nemških prevodih

V Avstriji so nedavno izšle tri nove knjige slovenskih avtorjev v nemških prevodih. Izdala jih je skupaj z Založništvom tržaškega tiska slovenska celovška založba »Drava«. Ta že nekaj let poleg slovenskih — predvsem koroških Slovincem namenjenih knjižnih izdaj — posveča veliko skrb posredništvu med slovenskim in avstrijsko-nemškim kulturnim področjem, zlasti pa objavljajući pomembnih slovenskih leposlovnih ali političnih stvaritev v nemških prevodih.

Rezultat tega prizadevanja so tri nove publikacije, med katerimi je informativno zanimiva antologija slovenske sodobne proze, ki je izšla pod naslovom »Znamenja in poti« (Zeichen und Wege). Antologija, ki je nadaljevanje predstavljanja nove slovenske literature v velikih kompleksih, kot se je začelo z nemško knjigo sodobnega slovenskega pesništva »Na zeleni strehi vetra« (Auf dem grünen Dach des Windes) v Celovcu že leta 1980, je nastala predvsem na ljubljanski in celovški univerzi in ob podpori slovenskih in avstrijskih politično-kulturnih forumov. Izbor je opravila Helga Glušič, medtem ko sta nemško izdajo sodobne slovenske proze uredila celovška slavista Rudolf Neuhäuser in Klaus Detlef Olof. Zadnji je poleg tega opravil poglavitni del prevajalskega dela.

Kdo je v prvi pomembni antologiji sodobne slovenske proze v nemških prevodih zastopan? Upoštevanih je trinajst prozaistov od najstarejšega Danila Lokarja, ki se je rodil leta 1892 v Ajdovščini, do najmlajšega Branka Gradišnika, rojenega leta 1951 v Ljubljani. Poleg socialno in psihološko razčlenjenih novel Miška Kranjca, Danila Lokarja ali Borisa Pahorja je natisnjenih tudi nekaj primerov modernejših oblik slovenskega pripovedništva, na primer teksti Rudija Seliga, Andreja Hienga ali Florjana Lipuša z avstrijskega Koroškega. Podoba pa je, da izbor ni vedno najboljši. Verjetno bi se dalo marsikdaj najti vsebinsko in stilistično značilnejše sestavke najvidnejših slovenskih sodobnih pripovednikov. Med objavljenimi prispevki je zelo karakteristična proza Lojzeta Kovačiča »Molčanje«. Ta psihološko pronicljiv, stilistično izviren izsek iz življenja ljudi na robu v času velikih družbenih prelomov po zadnji vojni, je izjemno zanimiv tudi za nemškega bralca zaradi razvejane prikaza slovenskih in širših evropskih razmer v zadnjih desetletjih. Kovačičeva jasna in istočasno eruptivno drzna literatura bi zaslužila, da bi izšla v posebni knjigi v nemškem prevodu. Prepričan sem, da bi dovolj izrazito vznemirila zainteresiranega nemškega bralca in ga istočasno tudi odgovarjajoče nagovorila. Antologijska knjiga slovenske sodobne proze v nemških prevodih obsega 230 strani. Helga Glušič je prispevala informativno koristno študijo o novi slovenski prozi, dodane pa so tudi biografske in bibliografske opombe o posameznih avtorjih in njihovih delih.

Založba »Drava« pa je pravkar izdala tudi znano novelo »Balada o trobenti in oblaku« pokojnega Cirila Kosmača. Psihološko in stilistično zahtevno delo je dovolj uspešno in s posluhom za sodobneje zasukano nemščino prevedel koroški Slovenec Peter Wieser z upoštevanjem starega nemškega prevoda Waltraud in Manfreda Jähnichena, ki je izšel v knjižni obliki leta 1972

pri vzhodnonemški založbi Aufbau-Verlag. Že oktobra 1985 je veliki hamburški tednik »Die Zeit« na svoji kulturni strani v zvezi z nemško izdajo Kosmačevega »Tatandruja« pri isti založbi zapisal, da velja odkriti duhovno področje, ki je vse premalo znano: slovensko literaturo z nadregionalnimi, evropskimi razsežnostmi. Vse to velja tudi za pričujočo nemško izdajo Kosmačeve »Balade o trobenti in oblaku«, te slovensko svojske visoke pesmi o človeški smrti v temni vojni dobi, povesti o človeški zvestobi in kreposti, a tudi o senčnih straneh človeške duše, o šibkostih in izdajstvu. Večsmerno napisana novela »Balada o trobenti in oblaku« je nedvomno eden izmed biserov povojne slovenske literature. Poleg analitično in istočasno poetično predstavljene vojne tematike je pri tej prozi vznemirljiva tudi tista stran, na kateri avtor Kosmač ob primeru pisatelja Petra Majcna, ki želi napisati povest iz partizanskih časov, razmišlja o rojevanju umetnine. Nemški prevod Kosmačeve »Balade« posreduje tudi nemškemu bralcu vsaj delček tiste atmosfere, ki je bila tako značilna za utrip slovenske proze, ko se je ta konec petde-

setih let osvobodila ozkih ideološko-dogmatičnih spon.

V Celovcu pa je izšla tudi nemška izdaja »Sol-zic«, te znane in priznane mladinske ljubeznivosti pomembnega slovenskega koroškega modernega klasika Prežihovega Voranca. Zbirka črtic, v katerih Prežih na realistično kritičen, a istočasno tudi humanistično ljubezniv način poroča o svoji skromni koroški kmečki mladosti in kljubovalni samosvojsosti kljub vsem tujim prisilam, je eno najbolj priljubljenih slovenskih beril za šolo in dom. Nemški prevod Klause Detlefa Olofa, ki je zdaj izšel pod naslovom »Maiglöckchen« pri celovški založbi »Drava« in pri Založništvu tržaškega tiska, bo tudi nemškemu svetu predstavil tisti kos socialnega in duhovnega življenja na deželi, ki je bil tipičen za stanje na širšem avstroogorskem prostoru. V tem smislu je Prežihov Voranc gotovo pisatelj, ki prestopa ožje meje slovenske domovine in opozarja širši evropski svet na socialno in politično polpreteklost.

Pričujoče nove nemške prevode slovenske literature je založba »Drava« že tudi predstavila širši javnosti. Na informativni prireditvi v prostorih dunajskega avstrijskega Zveznega ministrstva za znanost in raziskovanje sta spregovorila tudi minister dr. Heinz Fischer in ljubljanski univerzitetni profesor dr. Boris Paternú. Vse tri nove knjige slovenskih avtorjev v nemških prevodih so koristna literarna informacija in dokaz, da si slovenska literatura postopoma utira pot v nemški in evropski kulturni prostor.

Lev Detela

Najnovejše delo Celsa Macorja

■ nadaljevanje s 4. strani

pila po svetu. In tu so doživljali usodo vojakov, beguncev, pregnancev. Najbolj se zdijo tragične tiste njegove osebnosti, ki se ali same ali pa v svojih sinovih in vnukih znajdejo sredi vojne, ki si je same niso nikoli želele, saj so bile neprestano za mir, za sodelovanje, za sporazumevanje, za resnično sožitje iz dneva v dan, ne tisto deklarirano, marveč ono, sestavljeno iz resnične pomoči in razumevanja drugega. Macorjevo ustvarjanje je izrazito antimilitaristično. Zdi se, da je ta nota v njem posebej močna in občutna. Rad bi po svojih močeh prispeval, da bi se nesporazumi odstranili, da bi prihajalo do čimvečjega in čimboljšega sodelovanja na vseh področjih, in seveda na kulturnem. Rad bi — in v tej smeri si je neprestano močno prizadeval — da bi se ohranila čimbolj nedotaknjena podoba te zemlje, ki smo jo prejeli od pradedov. Rad bi, da bi vse gore bile od vseh, ki jih ljubijo, spoštujejo; rad bi, da bi Soča znanprej tekla vedno med pobratenimi ljudstvi in se ne bi nikdar več spremenila v krvavo reko. To in še marsikaj odseva iz njegovih proz in poezij. Obe literarni vrsti mu ležita, čeprav je neki italijanski kritik zapisal, da je njegova poezija pravzaprav nekakšna oblika

Seveda se odpre novo poglavje, ko bi hoteli analizirati Macorjevo pisanje. Tu gre predvsem za furlanski dialekt, ki ga je prinesel od doma v Versi in ga kasneje pomnožil še z narečnimi oblikami iz okolice Gorice (Ločnik). Čeprav je ta furlanščina nekoliko zahtevna, je vendarle lepa, polna in bralec ima občutek, da je moč z njo prav vse povedati, povedati tudi literarno zahtevno. Besedno bogastvo se marsikdaj približa ali tudi tu in tam izenači z narečnimi oblikami bližnjih slovenskih Brd, tako da je prav zanimivo srečati se z besedami, kot: balot, burela, crighili, crosada, cudic, cumugna, fagla, gabra, gar-

tula, glava, grobia, gusciar, maglon, pisciauca, rubida, stetin, smir, tata, vintula (vinkla), seveda se pri tem popolnoma zavedamo, da je marsikaj prišlo k nam iz furlanščine, marsikaj tega iz nemščine ali obratno.

In če na koncu povemo o avtorju vsaj nekaj besed, se lahko poslužimo tega, kar je prinesel štećni ovitek v njegovi zadnji knjigi. Tu izvem, da se je Macor rodil leta 1925 v Versi, študiral klasično gimnazijo v Gorici, da biva v Ločniku, da je urednik Iniziative Isontine in dvomesečnika Alpinismo Goriziano, da je podurednik lista Voce Isontina in tajnik pisateljskega društva Union Scritōrs Furlāns za Goriško.

Med objavami velja omeniti posebno več svojevrsnih »potopisov«, ki so to in veliko več: Isonzo, finalmente fiume di pace; Torre, fiume del Friuli; L'uomo e la vigna; Julius Kugy, scrittore delle Alpi Giulie; Zwölfer, la montagna che ha preso il nome dal sole; Duecento anni di alpinismo sul Tricorno. Vse Macorjeve publikacije so doživele posebno v furlanskem svetu lep sprejem. Tudi literarna kritika je pohvalila njegov doprinos v zakladnico furlanskega jezika, posebej je bila pozorna nad dejstvom, da je Macorju uspelo ohraniti bodočim rodovom tolikšne lepote furlanskega jezika ter opisov etnografskih posebnosti, ki nezadržno tonejo v pozabo. Nekdo je tudi zapisal: nič zato, če je stara grščina umrla, imamo Iliado; in nič zato, če bi kdaj furlanščina umrla, tudi Macor je prispeval k temu, da bi za njo ostali tako lepi furlanski teksti.

Avtorju, dobremu znancu in prijatelju med nami, posebno v goriškem mestu, želimo, da bi še dolgo tako ustvarjal, posebej da bi v njem še dolgo imeli človeka, ki tako globoko čuti s pokrajino in človekom (Furlanom, Italijanom in Slovincem) na nje.

Marijan Breclj

Odbiranje kumaric

Pridelovanje kumaric za vlaganje na večjih površinah se ni obneslo, ker velika poraba časa za obiranje omejuje velikost zasejane površine, ki naj se ravna po tem, koliko lahko družina obere. Kumariče obiramo povprečno dva meseca, če leto ni izjemno sušno. Na začetku rasti obiramo manjkrat, dvakrat na teden, v polni sezoni pa vsak drugi dan ali celo vsak dan. Ko postanejo noči hladnejše, kumarice počasneje doraščajo in presledki so lahko večji.

Rastlina vedno znova nastavlja plodove, če ima dovolj hrane, toplote in vlage. Sorte za vlaganje razvijajo v eni listni pazduhi tudi po štiri plodove, vendar le, če plodove redno obiramo. Plod, ki na vreži zori, izčrpa rastlino, ta neha cveteti in ne nastavlja novih plodov. Tako je pridelek kumaric odvisen predvsem od števila obiranja.

Ob rednem obiranju rastlina sproti oblikuje nove kakovostne plodove. Tako so ponekod obrali 33% druge in 50% prve kakovosti, odvisno od števila obiranja, ki se

Beri - širi - podpiraj "NOVI LIST"

do desetega povečuje, nato pa pri nadaljnjih obiranjih rahlo manjša. Vestno in redno obiranje povečuje kakovost, pravilna izbira hibrida pa vpliva le na skupni pridelek, ne pa na njegovo kakovost.

Z dvajsetkratnim obiranjem lahko dobimo celo 90 odstotkov pridelka. Pri dobrih vremenskih razmerah dobimo polovico pridelka s 16 do 19 obiranj, a z 22 do 26 kar 90 odstotkov.

Z. T.

Sodobno kmetijstvo

Vino nastane šele z alkoholnim vrenjem sladkorja v grozdnem soku. Prav zato je končna kakovost vina odvisna od pravilnega poteka alkoholnega vrenja, pri katerem s spremembo sladkorja, ki ga opravijo žlahtne kvasovke, nastane etilni alkohol kot glavni proizvod alkoholnega vrenja in ogljikova kislina, ki se sprošča kot plin v obliki mehurčkov ob sprostitvi energije. Tako lahko kvasovke sok grozdne jagode izoblikujejo v popolnost, ali ga pri nepravilnem poteku vrenja prizadejejo v kakovosti ali spremenijo v neužitnost. Kvasovke na grozdju niso več take, kot so bile včasih. Trto smo dvignili od tal, prešli od nizke vzgoje na srednje visoko in visoko vzgojo in tako poleg raznih škropliv dodatno prizadeli grozdju lastno nekdanjo zelo bogato mikrofloro kvasovk.

Grozdje mora priti v predelavo nepoškodovano in odbrano od gnilega. Zato ga ne smemo tlačiti v brente in posode. Za pecljanje in drozganje uporabljamo pecljalnik - drozgalnik za grozdje, ki ni tak kot za sadje, da ne poškodujemo trdih delov grozda, pecljevine, pečk in kožic. Mošt ne sme stati na podu stiskalnice, ampak ga je treba takoj odcediti in stisniti v primerno žveplan sod. V lesen sod zažgemo na hektoliter en trak žvepla in mošt razsluzimo, kar pomeni, da ga po šestih urah pretočimo, usedline peska, blata, preostanke škropliva odstranimo, ostali mošt pa pretočimo v drugi sod brez žveplanja, če je bilo grozdje zdravo in takoj dodamo razmnožene selekcionirane kvasovke. Če pa je grozdje gnilo, ga je treba močnejše žveplati in po dvanajstih urah pretočiti in razsluziti. V ta mošt pa bo primerno dodati močnejši vrelni nastavek kvasovk in to dva litra na hektoliter.

Vodeno alkoholno vrenje mošta

Dodane selekcionirane kvasovke imajo namreč to lastnost, da omogočijo popolno vrenje, se pravi dobro stopnjo alkohola, glicerola, z majhno količino hlapnih kislin, ocetaldehida in drugih porabnikov žvepla. Alkoholno vrenje se začne hitro in teče enakomerno do popolnega povretja. Nedopustno za kakovost vina je, da nekateri vinogradniki nabavljajo in iščejo kvasovke takrat, ko imajo že veliko hlapnih kislin, pogosto mlečnih, do česar prihaja vse pogostejše zaradi osiromašenega števila kvasovk na grozdju. Tako pride namesto do začetka alkoholnega vrenja do dodeljevanja bakterij in do pokvarljivosti mošta.

Predelava črnega grozda je nekoliko drugačna od predelave belega. Iz jagodne kožice je treba dobiti rdeče barvilo z delnim vrenjem razpecljane drozge. Kvasovke je treba dodati drozgi, dobro premešati in paziti, da se ne naredi klobuk. Skrbeti je treba za čim bolj enakomerno razporeditev kožic na moštu. Tako v dveh dneh dobimo dovolj rdečega barvila. Predolga fermentacija ne povzroči boljše barve, ampak samo pozneje večjo trpkost vina, ker se pri predolgi maceraciji izgubi rdeče barvilo zaradi oksidacije in dodatne topnosti taninov.

Najboljša vrelna temperatura belih vinskih sort je med 15 in 20 stopinjami, za rdeče drozge pa od 20 do 25 stopinj. Ker se med alkoholnim vrenjem sprosti precej energije in zviša temperatura tudi za več stopinj, odvisno od velikosti vrelna posode, je treba z zračenjem izkoristiti nizke nočne temperature. Med alkoholnim vrenjem, moramo biti previdni zaradi možnosti zastrupitve z ogljikovim dvokisom, ki se zaradi večje teže nabira na dnu pro-

dalje na 8. strani ■

Rudolf Kresal

Vojna in glad in kruh in kuga

VI.

Mrtvaški zvonec je neprenehoma zvonil. Cerkovnik je zvonil, da so se mu dlani do krvi ožulile. Obvezal si je roke in spet zvonil. Potem je omagal. Za njim je zvonila nekaj dni njegova žena. Zvonila je samo nekaj dni. Med zvonjenjem mrtvaškega zvonca jo je obšla smrtna utrujenost; pred oči ji je stopila megla. Postalo ji je vroče. Oblil jo je pot. Potem jo je ledeno streslo. Legla je. In umrla.

Cerkovnik je jokal in rekel:

»Zdaj bom zvonil z zobmi.«

In ko se je vrnil od ženinega pogreba, je šel oznanjat spet novo smrt.

Ljudje so trepetali in gledali vse bolj plašno. Zdravim je v oči stopila groza. Bolnim smrtna megla.

Skozi tiho mesto se je vil pogreb za pogrebom.

Sprva so živi spremljali umrle na njihovi zadnji poti. Čez nekaj časa pa so pogrebi bili vse krajši. In kmalu so krsti sledili samo najbližji sorodniki umrlega.

Le nekaj je trgalo mrtvaško tišino in spreminjalo grozo v blazne sanje.

Skozi ulice so neprenehoma drdrali veliki, dolgi avtomobili s priklopnimi vozovi. Njihove platnene strehe so v diru vihrale in se napihovale kakor veliki mehurji.

Ljudje niso več videli vozov. Tudi neprestanega trobljenja hup niso več »poslušali«. Samo slišali so nekaj, neprenehoma so slišali nekaj. Dan in noč isti svareči in groze polni glas hripavih hup. In gledali niso nič več. Samo videli so nekaj, samo »videli«: velike rdeče križe na avtomobilih. Videli so neprenehoma vse rdeče, neprenehoma rdeče križe, ki so jim vpili v oči.

Kadar so se avtomobili ustavili pred dolgimi in visokimi hišami, tedaj so začuli stok, dolg, zategnjen, rastoč in pojemač stoč, obupne vzklike.

In iz vozov so stopale postave. Ne ljudje, suhe postave. Medle, opotekajoče se sence, ki so se premikale med šklepetom bergelj in palic v veliko vežo, kjer so druga za drugo izginile.

Iz vozov so jemali nosilnico za nosilnico. Bledi, spačeni obrazi so zrlili v mračno

ali sinje nebo. Strmeli so z blaznim lesketom v oči v sonce ali dež, dokler niso izginili v veliki veži.

In ljudje so potem sanjali o raztrganih, od krvi umazanih postavah, sanjali o tistih, ki so zrlili od voza do veže v nebo in v veži umrli.

Drevje je zelenelo in nihče ni spletal vencev.

★ ★ ★

Ko je mati stopila v sobo, je našla obe hčerki v vročici. Ugledala je mrzle oči, zamagljen pogled, dvoje majhnih bledih obrazov, ki sta se še smehljala.

Popravila jima je odejo in zasopla stekla v kuhinjo. Zakurila v štedilniku in postavila nanj ponev z vodo. Voda je kmalu zavrela. Mati je vrgla vanjo raznih domačih čajev. Nekaj minut je še počakala in potem nesla čaj v sobo.

»Ivan, pojdi k njima,« je rekla, »in pazi, da se ne razodeneta. Jaz grem po zdravnik.«

Mati je odšla.

Ivan je zaklenil kuhinjo in šel k sestrama. Vsa soba je bila polna vonja po melisi. Vzduh je bil težek. Legel mu je na prsi. Zadnje leto je bil vaje svežega zraka. Časih je čakal na kruh ali meso od jutra do večera. In vsak drugi dan je šel že

Ob letošnjem beneškem filmskem festivalu

■ nadaljevanje s 3. strani

(Grobijan), pa tudi v humoristični groteski *Abel Nizozemca* Alexa van Warmerdama ali v švedskem *Demoner* (Besi) Carstena Brandta.

Takale naj bi torej bila težnja novega evropskega filma. Sploh pa se je veliko govorilo in pisalo (v prvi vrsti je tu ravnatelj Gian Luigi Rondi), da mora beneški festival podpirati in razvijati evropski avtorski film, v nasprotju s festivalom v Cannesu, ki je ogledalo filmske industrije. Toda če je dihotomija že šepava v tem, da se omejuje na dve evropski reviji, takale postavka nima trdnih temeljev, ko razglašeni Meki filmske ustvarjalnosti manjka ustrezna tržna promocija. Izložba brez kupcev torej, čeprav so letos organizirali v Casinöju manjši filmski trg.

Vsekakor pa se zdi, da je nekdo svoja vprašanja rešil: nič več ni slišati tarnanja o krizi italijanske kinematografije. Nasprotno: italijanski filmi, režiserji, igralci zopet zmagujejo. Velika nagrada žirije je bila podeljena Francescu Maselliju za film *Storia d'amore* (Ljubezenska zgodba). Nagrado najboljši igralci in igralcu sta dobila Valeria Golino oz. Carlo Delle Piane. Prav te podelitve pa so bile tudi vzrok ostrih kritik. Nekaj je gotovega: italijanski film je našel svoje zaščitnike (priporočevalce?). RAI je bila so-proizvodnik skoraj vseh italijanskih filmov na festivalu, tako tudi javni Istituto Luce - Italno-leggio Cinematografico, ki združuje v enoten sistem proizvodnjo, distribucijo in ponudbo po dvoranih. To pokroviteljstvo je v zadnjih letih rešilo italijansko kinematografijo pred nasokom ameriških filmov in tv-filmov, ostaja pa vendarle samo pogoj za umetniško kakovost. Lep je bil vsekakor še film *La Storia* (Zgodovina) Luigi Comencinija in še nedorečeni *Romance* Massima Mazzucca.

Če se pomaknemo malce proti vzhodu, je vzbudil veliko aznimanje hrvaški film *Obečana zemlja* (Obljubljena zemlja) Veljka Bulajića, ki govori o povojnem naseljevanju rodovitne Sla-

vonije in prisilnem vključevanju v zadruge. Sergej Solovjev je s filmom *Čužaja, belaja i rjaboj* (Divji golob) dosegel z Masellijem veliko nagrado žirije, medtem ko je Theo Angelopoulos s svojim *O Melissokomos* (Čebelar) ostal brez nagrade kljub odličnemu Mastroianniju.

Ob evropskem filmu so tudi kinematografije Latinske Amerike odigrale važno vlogo. Gledali smo retrospektivo filmov Glauberja Roche, nedavno prerano umrlega mojstra brazilskega novega filma. Njegova dela, ki jih označuje nabrekli, a umetniško učinkoviti slog, so zavzeti socialni filmi, ki združujejo politično agitko s sanjskimi prividi, alegorijo in mysticizmom. Film *La película del rey* (Film o kralju) Argentinca Carlosa Sorina, zmagovalac srebrnega leva prvenca, potrjuje filmsko eksplozijo mlade demokratične Argentine, ki je navdušila tudi lani s Solanasovim *Tangos. El exilio de Gardel*. (Tangos. Gardelovo izgnanstvo). Pretresljiv je bil ilegalno snemani dokumentarec z druge strani Andov *Acta general del Chile* (Pričevanje o Čilu) Miguela Littina, ki je zanj dobil vrsto priznanj.

Z.D.A. so imele svoj rezervat v sekciji filmov mladih, kjer so jih motile le redke izjeme, npr. grenka stilizirana prilika *Jubabá* Nelsona Pereire dos Santosa, posneta po romanu Jorga Amada. Nekateri ameriški filmi mladih so bili res prijetni in zabavni (to je tudi prvenstveni cilj velikih hollywoodskih produkcij): *About Last Night* (O pretekli noči) Edwarda Zwicka in *Ruthless People* (Neusmiljenci) J. Abrahamsa in bratov Zucker. Večina pa je dosegla le standardno raven. Lov za spektaklom se izkaže za votlo brezno, za obrabljeno modulacijo (*Aliens* Jamesa Camerona). Tako tudi Meryl Streep in Jack Nicholson ne rešita povprečnega Nicholsonovega *Heartburn* (Rane ljubezni). To kar prepogostokrat kvari ameriški film, je neke vrsta domišljava nadutost, ki se lepo kaže v navadi, da so banalnosti masovne kulture predstavljene na zlatem krožniku. Pogreti močnik pa le ne tekne vsakomur.

Aleš Doktorič

VESOLJSKI ŠČIT: SODELOVALA BO TUDI ITALIJA

Predstavnika Italije in Združenih držav Amerike sta podpisala v Washingtonu spomenico o soglasju glede italijanskega sodelovanja pri raziskovanju takoimenovanega vesoljskega ščita. Italija je četrta država, ki je podpisala takšen sporazum. V letošnjem marcu so Združene države povabile 19 zaveznih držav, naj sodelujejo pri raziskovalnem programu o protiraketnem vesoljskem ščitu. K sodelovanju je bilo povabljenih 15 držav, članic Atlantske zveze, poleg teh pa še Avstralija, Južna Koreja, Japonska in Izrael. Doslej so podpisali spomenico o soglasju predstavniki Velike Britanije, Zahodne Nemčije, Izraela in Italije. Vabilo ameriške vlade je do zdaj zavrnilo šest držav, in sicer Francija, Grčija, Norveška, Danska, Kanada in Nizozemska.

VODENO ALKOHOLNO VRENJE MOŠTA

■ nadaljevanje s 7. strani

stora. Če vam ugasne prižgana sveča, prostor takoj zapustite!

Alkoholno vrenje v sodu pa poteka prek nastavljenih vrelnih veh. Po končanem vrenju moramo posodo takoj doliti in če je mlado vino brez napak v vonju in okusu, opraviti brezzračni pretok ob primer- nem žveplanju.

Iz izkušenj je ugotovljeno, da si dobri vinogradniki pravočasno nabavijo žlahtne kvasovke, da se jim ne bi primerilo kot tistim, ki se nanje spomnijo pozno, šele decembra, ko se je mošt že pokvaril, ko je fermentacija stekla samo delno in bila nato ustavljena ali pa je sploh ni bilo. Ne prepustite alkoholnega vrenja naključju in si pravočasno pripravite vrelni nastavek za nemoteno vrenje vašega mošta.

Z. T.

ob petih zjutraj dve uri daleč iz mesta po mleko. Zdaj mu je bil ta zrak neznosen.

Sestri se nekaj časa nista ganili. Postelji sta stali druga za drugo. Soba je bila majhna. Draga, ki je imela vzglavje čisto pri oknu, je tožila, da jo zebe. Ivan je pobral, kar je bilo podobno blagu, in stlačil kos za kosom med oknice.

»Ali ti še piha?« je vprašal.

»Še!« se je oglasil šibek, tenek glas.

Stopil je po svojo suknjo in z njo odel sestro.

»Ali je zdaj dobro?«

Sestra ni odgovorila.

Ivan je molče sedel zraven postelje. Nekaj časa je brez misli gledal predse. Stenska ura je močno tiktakala. Zdaj pa zdaj je pogledal nanjo. Matere dolgo ni bilo. Sestri sta bili vse bolj nemirni. Obe sta rahlo stokali. Anica je hotela vode.

»Ne!« je rekel Ivan. »Čaj si pila!«

»Ivan, daj vode!« je ponovila.

»Ne, prehladila se boš!«

Sestra ga je čudno pogledala s svojimi bolnimi, motnimi očmi. Saj je bila bolna, in da bi se prehladila? Ni mogla razumeti. Mislila je: "dvakrat naenkrat pa ne morem biti prehlajena!" Trmasto je ponovila svojo prošnjo. Rekla je skoro jezno:

»Daj vode!«

Ivan je molčal. Ni se ganil. Vendar dolgo ni zdržal. V ušesih mu je neprenehoma zvenelo:

Daj vode!

Vstal je in stopil k Anici.

»Ali si hudo željna?« jo je vprašal.

Pokimala je in ga lepo pogledala.

»Samo malo daj!« je lepo prosila in ga pogledala z otroško zaljubljenimi in hudo-mušnimi očmi.

Ivan je nekaj trenutkov premišljeval. Majhen je bil in droben, komaj tako visok kakor znožna posteljna končnica, in njegov resni obraz je bil v čudnem, v nekem žalostnem nasprotju s telesom in s trenutkom, ko je stal kakor velik in zamišljen pred svojo sestro, ki je bila le dve leti mlajša od njega. Gledal je sestro in potem nemo odkimal. Čez nekaj časa pa je spet spregovoril:

»Ne smem,« je rekel. »Počakaj, da pride zdravnik. Prej si pila čaj. In na vroče ne smeš piti mrzle vode.«

»Ali je mama šla po zdravnika?« je vprašala tiho, s pojemajočim glasom.

»Da, po zdravnika je šla!« je odgovoril Ivan. »Kmalu se vrne.«

V sobi je spet zavladal molk. Dolgočasno je bilo. In sestri nista mogli biti mirni.

»Ivan!« je poklicala Draga.

»Kaj je?«

»Ali veš, da je pojutrišnjem moj rojstni dan?«

»Ne. Ne vem. Da je že pojutrišnjem?« se je čudil Ivan, ki res ni vedel, kdaj je Dragin rojstni dan, in ker je hotel sestrama delati veselo voljo.

»Da, pojutrišnjem!« je potrdila Draga.

»Koliko pa boš stara?«

»Osem let!«

»Osem let!« je vzkliknil Ivan. Hotel je še nekaj reči, pa mu je zmanjkalo besed. A nenadoma se je oglasila Anica:

»Jaz bom pa čez eno leto!«

»Kaj?« je vprašal Ivan.

»Stara osem let.«

»Koliko pa jih imaš zdaj?«

»Sedem! Mama je rekla! — Ali daš vode?«

Od zunaj so se slišali nagli koraki. V sobo je stopila mati.

»Kako je? Ali je kaj bolje?« je vprašala sestri.

»Glava me boli!« je rekla Draga.

»Mene tudi!« se je oglasila Anica in tiho vzdihnila.

»Ali čutita še kaj drugega?« je spet vprašala mati.